

свого діяння і в достатній мірі керувати ним. Для цього потрібно обов'язково проводити судово-психологічну експертизу. Вона повинна визначати рівень розвитку неповнолітнього, вплив вікових особливостей протікання психічних процесів на його поведінку, виявити індивідуальні особливості психіки. Це робиться за допомогою спеціальних методик і вивчення тих чи інших норм, яким людина слідує в своїй поведінці. Якщо на підставі всіх матеріалів справи суду стане ясно, що рівень розвитку неповнолітнього не відповідає його віку, в силу цього останній не може усвідомлювати фактичного характеру або суспільної небезпечності своєї поведінки або керувати нею, то може йти мова про недосягнення особою певного віку (при відсутності документів).

Деякі вчені-юристи, з огляду на те, що суспільно небезпечні діяння вчиняють особи до 14 років, пропонують переглянути положення кримінального законодавства України щодо віку кримінальної відповідальності [3]. Так, В. Г. Павлов пропонує знизити вікову межу кримінальної відповідальності до тринадцяти років осіб, які вчинили вбивство, умисне заподіяння тяжкої шкоди здоров'ю, крадіжку, грабїж, розбій, хуліганство при обтяжувальних обставинах [4, с. 35].

У свою чергу, В. Ф. Мороз пропонує розподілити віковий поріг кримінальної відповідальності на чотири групи: діти до 11 років; підлітки 11–14 років; підлітки 14–16 років та неповнолітні 16–18 років [5, с. 9].

Незважаючи на те, що дискусії стосовно перегляду віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність у вітчизняній науці кримінального права точаться давно, точної відповіді це питання ще й до сьогодні немає. А відсутність єдності з цього приводу є досить вагомою перешкодою не тільки для подальшого розвитку кримінального права, а й внесення відповідних змін до діючого законодавства.

З огляду на те, що неповнолітні є спеціальним суб'єктом такої відповідальності, існує низка особливостей, притаманних процедурі притягнення їх до кримінальної відповідальності. Своєрідність неповнолітніх як спеціального суб'єкта кримінальної відповідальності, передусім, полягає в тому хронологічному віці, який зумовлює психічний та фізіологічний розвиток особистості, набуття нею певних знань, навичок та вмінь, що дає змогу усвідомлювати суспільну небезпечність своїх дій та керувати ними.

Отже, труднощі в урахуванні вікових, соціально-психологічних, психофізичних та інших особливостей розвитку неповнолітніх, які вчинили злочин зумовлені віковими соціально-психологічними рисами неповнолітніх. Передусім під час удосконалення норм кримінального права має бути враховано такі характеристики: незрілість мислення; достатність соціального досвіду; нестабільність психіки; підвищена емоційність; підвищена навіюваність і самонавіюваність; схильність до фантазій. Також не всі норми є дієвими та практичними для виконання неповнолітніми та вважаються малоефективними. Тому необхідним є оновлення методологічного підходу до санкцій, що застосовуються до неповнолітніх щодо розширення їх видів та індивідуалізації у виборі покарання.

Список використаних джерел

1. Синявська Ю. Ю. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх / Ю. Ю. Синявська // Держава та регіони. Серія : Право. – 2010. – № 3. – С. 95–98.
2. Кримінальний Кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/2341-14>
3. Юзікова Н. Періодизація віку, з якого настає кримінальна відповідальність неповнолітніх : вітчизняна практика та європейський досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://do.gendocs.ru/docs/index-24101.html?page=27>.
4. Павлов В. Г. Суб'єкт преступления и уголовная ответственность / В. Г. Павлов. – СПб. : Лань; Фонд "Университет", 2000. – 192 с.
5. Мороз В. Ф. Делінквентність дітей до чотирнадцятирічного віку: (Кримінологічні проблеми) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / В. Ф. Мороз. – Х., 1999. – 18 с.

Керноз Н.Є., ст. викладач

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЦІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Конституційною основою оскарження рішень, дій або бездіяльності виконавців та посадових осіб ДВС, приватних виконавців в Україні є положення ч.2 ст. 55 та ч.ч.2,3 нововведеної ст.129-1 Основного Закону України якими визначено, що «кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади...посадових і службових осіб»; «держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку. *Контроль за виконанням судового рішення здійснює суд*»[1]. Ця правова позиція кореспондується з положеннями ст.13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо ефективного засобу юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження; відповідає вимогам ст. 8 Загальної декларації прав людини та ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права стосовно доступності правосуддя [7, с.48].

Підписання 02.06.2016 р. Президентом України таких важливих Законів України як: «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», «Про судоустрій і статус суддів», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», «Про виконавче провадження» заклали фундамент для чергової судової реформи, *оскільки з 15.12.1017 року набрали чинності зміни в усі процесуальні кодекси на підставі Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 року № 2147-VIII (далі – Закон України № 2147-VIII).*

В нововведеному з 05.10.2016 року Законі України «Про виконавче провадження» [2] виконавче провадження залишається «завершальною стадією судового провадження...», що здійснюється з дотриманням засад визначених у ст. 2 зазначеного Закону, зокрема, «забезпеченням права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних виконавців, приватних виконавців». Ця засада окремо конкретизована в Розділі X «Оскарження рішень, дій або бездіяльності виконавців та посадових осіб органів ДВС» лише в одній статті на відміну від попередньої Глави 9 з назвою «Захист прав стягувача, боржника та інших осіб у виконавчому провадженні» ст.82-88 попереднього Закону України «Про виконавче провадження». Одночасно ці питання врегульовано ст. 121-2 ГПК України, ст.181 КАС України, Розділ VII «Судовий контроль за виконанням судових рішень» (ст. 383-389) ЦПК України[7, с.49].

Оскільки Законом України від 03.10.2017 року № 2147-VIII були внесені зміни до всіх процесуальних кодексів України, то спробуємо дослідити їх системність та однозначність. На відміну від попередньої ст. 121-2 ГПК змінений ГПК України[3] доповнено не тільки Розділом VI з назвою «Судовий контроль за виконанням судових рішень», а також важливим Розділом V з назвою «Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у господарських справах», що узгоджується з відповідними розділами VI, VII зміненого ЦПК України[4], які залишилися по суті без нормативних змін в 2017 році, крім нумерації статей. На відміну від попередньої ст.181 КАС досліджуване питання врегульовано більш досконало в статті 287 зміненого КАС України[5].

Відповідно до ч.1 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів ДВС *щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами до суду, який видав виконавчий документ, у порядку, передбаченому законом*[2].

Зробивши системний аналіз ст. 341 ГПК України, ч.2 ст.287 КАС України, ст.449 ЦПК України та ч.5 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» можна констатувати, що *процесуальні строки на оскарження встановлені однакові, а саме: рішення та дії виконавця, посадових осіб органів ДВС щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені протягом 10 робочих днів з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її прав, свобод чи законних інтересів. Рішення виконавця про відкладення провадження виконавчих дій може бути оскаржене протягом трьох робочих днів з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її прав, свобод чи законних інтересів.*

Щодо кола осіб, які можуть бути ініціаторами оскарження та процесуального засобу звернення в законодавчому закріпленні є суттєві розбіжності, а саме:- до адміністративного суду може бути подана *позовна заява* учасниками виконавчого провадження (крім державного виконавця, приватного виконавця) та особами, які залучаються до проведення виконавчих дій(ч.1ст. 287 зміненого КАС України)[5];- сторонами, іншими учасниками та особами у виконавчому провадженні може бути подана *скарга* зміст та форма якої передбачені ч.4 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження»[2]; до загального та господарського суду може бути подана *скарга* сторонами виконавчого провадження законодавець уніфікував зміст ст. 447 зміненого ЦПК України та ст. 339 зміненого ГПК України[3,4].

Відповідно до ч.2 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів ДВС *щодо виконання рішень інших органів (посадових осіб), у тому числі постанов державного виконавця про стягнення виконавчого збору, постанов приватного виконавця про стягнення основної винагороди, витрат виконавчого провадження та штрафів,* можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами до відповідного адміністративного суду (*місцевого загального суду, який видав виконавчий лист*) в порядку, передбаченому законом, а саме ст.287зміненого КАС України, за наявності двох умов: 1) якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи органу ДВС або приватного виконавця порушено їхні права, свободи чи інтереси; 2)*якщо законом не встановлено інший порядок судового оскарження рішень, дій чи бездіяльності таких осіб*[5].

Відповідачем у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи органу ДВС є відповідний орган ДВС, а у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності приватного виконавця - приватний виконавець.

Протягом якого часу має бути проведено судовий розгляд та його процедурні моменти також є розбіжності в законодавчому закріпленні: в цивільному та господарському судочинстві, після внесених

змін у 2017 році, стало однаково: скарга розглядається у *десятиденний строк* у судовому засіданні за участю стягувача, боржника і державного виконавця або іншої посадової особи органу ДВС чи приватного виконавця, рішення, дія чи бездіяльність яких оскаржуються (ст. 450 зміненого ЦПК України = ст. 342 зміненого ГПК України). А вст. 287 КАС України цей же строк, але конкретизовано, що «адміністративна справа ... вирішується судом *протягом десяти днів після відкриття провадження у справі*»[5].

Відповідно до ч.3 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» рішення, дії або бездіяльність державного виконавця також *можуть бути оскаржені* стягувачем та іншими учасниками виконавчого провадження (*крім боржника*) до начальника відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець. Рішення, дії та бездіяльність начальника відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, *можуть бути оскаржені до керівника органу ДВС вищого рівня. Начальник відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, при здійсненні контролю за рішеннями, діями державного виконавця під час виконання рішень має право у разі, якщо вони суперечать вимогам закону, своєю постановою скасувати постанову або інший процесуальний документ (або їх частину), винесені у виконавчому провадженні державним виконавцем, зобов'язати державного виконавця провести виконавчі дії в порядку, встановленому Законом.* Начальник відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, або державний виконавець з *власної ініціативи чи за заявою* сторони виконавчого провадження *може виправити допущені у процесуальних документах, винесених у виконавчому провадженні державним виконавцем, граматичні чи арифметичні помилки*, про що виноситься відповідна постанова. Керівник вищого органу ДВС у разі виявлення порушень вимог закону визначає їх своєю постановою та надає доручення начальнику відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, щодо проведення відповідних дій[2].

На законодавчому рівні *щодо розподілу витрат, пов'язаних з розглядом скарги*, існують також суттєві розбіжності, а саме: *по – перше*, тільки за подання до адміністративного суду адміністративного позову Законом України «Про судовий збір» визначено розмір судового збору, який залежить від суб'єкта звернення та характеру(майнового чи немайнового)позову; *по - друге*, такі витрати щодо цивільного та господарського судочинства не передбачені Законом України «Про судовий збір»; *по – третє*, після внесених змін в цивільному та господарському судочинстві уніфіковано визначили, що судові витрати, пов'язані з розглядом скарги, покладаються судом *на заявника*, якщо було постановлено рішення *про відмову в задоволенні його скарги*; або *на орган ДВС чи приватного виконавця*, якщо було постановлено ухвалу *про задоволення скарги заявника*(ст. 452 зміненого ЦПК України = ст. 344 зміненого ГПК України).

Щодо акту правосуддя яким закінчується розгляд справ та можливості його оскарження з досліджуваного проблемного питання, також наявна законодавча неузгодженість, а саме: *по – перше*, після внесених уніфікованих змін в цивільному та господарському судочинстві однаково закріпили, що «про виконання ухвали, постановленої за результатами розгляду скарги, відповідний орган ДВС, приватний виконавець повідомляють суд і заявника *не пізніше ніж у десятиденний строк з дня одержання ухвали суду*»(ст. 453 зміненого ЦПК України = ст. 345 зміненого ГПК України), а не *місячний строк* за попередньою ст.389 ЦПК; *по – друге*, окремо від рішення суду першої інстанції можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції щодо розгляду скарг *на дії (бездіяльність) органів ДВС, державного виконавця, приватного виконавця* (п.27 ч. 1 ст. 353 зміненого ЦПК) *не в повній мірі відповідає* про аналогічну можливість оскарження ухвал про розгляд скарг *на рішення, дії (бездіяльність) органів ДВС, державного виконавця, приватного виконавця* за п. 25 ч. 1 ст.255 зміненого ГПК; *по – третє*, в ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» *відсутні норми* щодо акта реагування органу ДВС та процедури його оскарження; *по – четверте*, новелами ч.6,7 ст. 287 зміненого КАС України конкретизовано: 1) *на судові рішення* у визначених справах, можуть бути подані *апеляційні скарги протягом десяти днів* з дня їх проголошення, в той час як за ст. 295 КАС України закріплений строк на апеляційне оскарження в 30(15) днів на рішення (ухвалу); 2) суд апеляційної інстанції *розглядає справу у десятиденний строк* після закінчення строку на апеляційне оскарження з повідомленням учасників справи, в той час як за ст. 309 КАС України закріплений строк 60(30) днів на рішення (ухвалу)[5].

Статтею 36 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06. 2016 № 1403-VIII [6] також передбачається можливість оскарження рішення, дії чи бездіяльності приватного виконавця «у порядку, встановленому законом». Але є підстави для запитання: яким саме законом?

Отже, конституційна засада нововведеної статті 129-1 Основного Закону України щодо *судового контролю за виконанням судового рішення* має надзвичайно важливе практичне значення, і для її реалізації в 2017 році були спроби вдосконалення чинного законодавства, але можна констатувати, що попри уніфікацію норм в цивільному і господарському судочинстві розбіжності так і залишилися.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - ст. 141 в редакції Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 № 1401-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР).- 2016.- № 28.- ст.532.
2. Закон України «Про виконавче провадження» від 02.06. 2016 № 1404-VIII// Відомості Верховної Ради (ВВР).- 2016.- № 30.- ст.542 з наступними змінами.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII в редакції Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 р. № 2147-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2017.- № 48.-ст. 436. № 2147-VIII.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV // в редакції Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 р. № 2147-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2017.- № 48.-ст. 436. № 2147-VIII.
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV в редакції Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 р. № 2147-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2017.- № 48.-ст. 436. № 2147-VIII.
6. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06. 2016 № 1403-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2016. - № 29. - ст.535.
7. Керноз Н.Є. Проблемні аспекти оскарження рішень, дій або бездіяльності виконавців та посадових осіб органів державної виконавчої служби в Україні // Інтеграція юридичної науки та практики з питань регулювання підприємницької діяльності як основа сталого розвитку вітчизняного законодавства: матеріали науково - практичного семінару (м. Чернігів, 6 грудня 2016 р.); за заг. ред. І. М. Колодій / Чернігівський національний технологічний ун-т. – Ч.: ЧНТУ, 2016. – С. 48-52.

Кирда В.В., студент гр. МКПРп-171

Науковий керівник – Берднік І.В., к.ю.н., доцент

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРОТИПРАВНИЙ ВПЛИВ НА РЕЗУЛЬТАТИ ОФІЦІЙНИХ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ (СТАТТЯ 369-3 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)

Активний курс на євроінтеграцію відкрив перед Україною проблеми суспільно-політичного, економічного, соціального і навіть спортивного характеру. Значна кількість корупційних правопорушень у сфері спорту зумовили необхідність вирішення цього питання на законодавчому рівні.

Новий етап розвитку українського спорту ознаменувався прийняттям Верховною Радою України 03.11.2015 року Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» № 743-VIII (далі – Закон № 743-VIII), який суспільству більш відомий як «Закон Павелко». Зазначеним актом внеслись зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу (далі – КК) України, зокрема останній було доповнено ст. 369-3, яка передбачає кримінальну відповідальність за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань.

Попри складну назву Закону № 743-VIII, основна його мета полягає в створенні дієвого державного механізму у боротьбі з таким явищем, як договірні матчі. Серйозні наміри такої боротьби були підкреслені 16.11.2016 року, коли Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями від 18.09.2014 року (далі – Конвенція). Маніпулювання спортивними змаганнями визначається Конвенцією як умисна домовленість, дії чи бездіяльність, спрямовані на неналежні зміни результату або ходу спортивних змагань, з метою отримання будь-якої несправедливої вигоди для себе або для інших[1, ст. 3]. Спробуємо більш детально схарактеризувати ознаки даного складу злочину.

Назва та диспозиція ст. 369-3 КК України говорить про те, що кримінальна відповідальність встановлюється лише за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань, якими є спортивні змагання, передбачені Єдиним календарним планом фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України, що проводяться уповноваженим організатором спортивних змагань з метою визначення переможців згідно з правилами спортивних змагань для відповідного виду спорту[3, ст. 1].

Об'єктом злочину, передбаченого ст. 369-3 КК виступають суспільні відносини у сфері захисту чесності спорту та спортивної етики, а також запобігання, виявлення та усунення наслідків відповідних правопорушень. Чіткий перелік потерпілих вищезазначеною статтею не називається, однак ним може бути спортсмен, особа допоміжного спортивного персоналу, яка бере участь у спортивному змаганні, або посадова особа у сфері спорту.